

Naturstyrelsen Nordsjælland
J.nr. 24/05631-44
Ref. Søren Ferdinand Hansen
26-02-2025

Referat af bestyrelsesmøde 25 februar 2025 i bestyrelsen for NNP Hellebæk

Deltagere:

Organisation	Navn
Bestyrelsesmedlem	Andreas Kelager
Bestyrelsesmedlem	Jacob Wrisberg
Bestyrelsesmedlem	Morten Bæhr Nielsen
Bestyrelsesmedlem	Lone Grønhøj Frandsen
Bestyrelsesmedlem	Rikke Anker Jensen
Bestyrelsesmedlem	Peter Mentz
Bestyrelsesmedlem	Marie Dæhlie Olsen
Bestyrelsesmedlem	Maja L. Brinch
Bestyrelsesmedlem	Dorte Andersen
Bestyrelsesmedlem	Sarah Høegh Petersen
Bestyrelsesmedlem	Poul Erik Pedersen
Bestyrelsesmedlem	Lars Michael Nielsen
Bestyrelsesmedlem	Kamilla Konstantyner
Bestyrelsesmedlem	Morten Steen Petersen
Bestyrelsesmedlem	Andreas Jarløv Busch
Bestyrelsesmedlem	Magnus Kæmpegaard
Bestyrelsesmedlem	Kjartan Langsted
Bestyrelsesmedlem	Louise Roum
Bestyrelsesmedlem	Marina Jura Kanne Jensen
NST	Søren Oldenburg
NST	Søren Ferdinand Hansen
NST	Torben Hoch
Formand	Daniel Boalth Petersen

Afbud fra: Annbeth Zøllner, Martin Hangler og Iben Vyff

Nr.	Dagsordenspunkt
1	Godkendelse af dagsorden. Der blev uddelt en revideret dagsorden for at give mere tid til bestyrelsens drøftelser.
2	<p>Status og Nyt</p> <ul style="list-style-type: none">• Nyt fra formanden Formanden orienterede om at hvis man ønskede emner taget op på dagsorden, da skal de sendes til formanden senest 3 uger før mødet, så Naturstyrelsen (NST) kan nå at forberede. • Nyt fra Naturstyrelsen Kort orientering om, at NNP Gribskov stadig er på vej gennem de to kommuners sagsbehandling af landzonetilladelse til placering af hegnet.
3	<p>Arbejdsgruppe om stier Der er afholdt et møde i gruppen.</p> <p>Gruppen fokuserer på forslag til forventet 2 nye NNP-ruter, som tænkes anlagt på det eksisterende stinet.</p> <p>Den ene rute vil have fokus på kulturhistorien, mens en anden længere sti forventes at få fokus på naturen og landskabet.</p> <p>Gruppen arbejder også med forslag til hovedindgange for naturnationalparken.</p> <p>I arbejdet indgår 4 faunalommer, hvor der ikke vil blive planlagt stier, så dyrelivet og særligt krondyrene kan finde fredelige områder. Faunalommer giver plads til det nuværende netværk af stier, så gruppen arbejder ikke med at nedlægge eksisterende stier.</p> <p>Stigruppen har planlagt endnu et møde, og gruppens overvejelser vil blive præsenteret for bestyrelsen på bestyrelsesmødet i marts måned</p>
5	<p>Naturen - Naturindholdet i dag</p> <p>NST redegjorde for udpegningen af naturnationalparkens område som Natura 2000-område. Halvdelen af området er kortlagt som såkaldt habitatnatur. Naturtypen ”bøg på mor” er den naturtype med den største arealmæssige udstrækning. Mosenaturtyperne og særligt naturtypen højmose samt hængesæk er de biologisk set mest interessante.</p> <p>De åbne dele af Kohaven er generelt ikke udpeget som habitatnatur, men er derimod beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens §3 som</p>

	<p>overdrev (80 ha). De åbne græssletter i den vestligste dele af Kohaven er hverken habitatnatur eller §3-beskyttede overdrev. Jf. fredningskendelsen af Hellebækgaard fra 1952 skal de dog henligge som græsgange.</p> <p>I Teglstrup Hegn findes desuden en del skovbevoksninger, som ikke er habitatnatur. Det drejer sig primært om ca. 60 ha nåletræsbeplantninger, hvoraf rødgran udgør ca. 48 ha.</p> <p>NST redegjorde for, at billen eremit er en strengt beskyttet art, som er del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området. Det er dog tvivlsomt, om den endnu findes i området, og der er senest fundet ekskrementer i 2022. Billen er ikke set i en længere årrække. De øvrige arter, som området er udpeget for, er af Miljøstyrelsen ikke angivet som truede.</p> <p>Vi drøftede, om Naturnationalparken og de planlagte tiltag vil ændre på sammensætningen af naturtyper, og om dette er et problem. NST vurderer, at der kan ske en forskydning imellem naturtyper, fx at mosenaturtyper bliver mere udbredte, som følge af hydrologiprojekter. Dette svarer til målsætningerne i Natura 2000-planen for området. Ændringerne i bøgeskovene naturtypen ”bøg på mor” vil primært være af strukturel karakter. Indførsel af græsning, og fokus på dødt etc. vil efter NST vurdering understøtte gunstig bevaringsstatus i denne naturtype.</p> <p>Ud fra en søgning i databasen Arter.dk fra de sidste 10 år redegjorde NST for forekomsten af såkaldte bilag IV-arter (habitatdirektivet), fredede arter og forekomsten af truede arter, jf. den danske rødlistede (2019).</p> <p>Dværgvandnymfe har sit eneste danske levested i Fandens Hul, der er en lille brunvandet åbning i en meget våd hængesæk omgivet af skovbevokset tørvemose.</p> <p>NSTs gennemgang af naturforholdene er vedlagt som bilag 1 til referatet.</p>
6	Naturen –naturgenopretning

NST redegjorde for principperne for de tiltag, der skal medvirke til at øge naturindholdet i naturnationalparken. Pga. områdets særlige kulturarv vil NST koordinere de hydrologiske tiltag tæt med Slots- og Kulturarvsstyrelsen, ligesom der udarbejdes en særskilt forvaltningsplan for kulturmiljøet.

Tiltag:

1. Dyrene (afgræsning)
2. Strukturfældning og rydning i skov
3. Veteranisering, lysstilning og dødt ved i skove.
4. Hydrologiprojekter
5. Landskabsvariation og fremme af hjemmehørende buske og træer samt andre tiltag

Ad 1 NST har vurderet naturtyperne i hele området i forhold til deres græsningspotentiale for derved at kunne estimere et græsningstryk. Arealerne med størst græsningspotentiale er de åbne græsområder i Kohaven efterfulgt af lysåbne skovnaturtyper. NST har rådspurgt sig med eksperter fra bl.a. Jægersborg Dyrehave og søgt relevant litteratur. Herudfra er det estimeret, at kronstyr vil finde ca. 50 % af sin føde i Kohavens åbne græsområder og resten i skoven. NST vil følge udviklingen og opbygge bestanden af kronstyr langsomt. Der udsættes kun voksne hinde og hjorte. Ud fra områdets estimerede græsningspotentiale er vurderingen, at bestanden af kronstyr vil kunne være på op mod 115 individer, mens kvægflokken reduceres til ca. 25 individer. Kvægflokken vil være reproducerende, og den nuværende praksis med, at der er tyr på i nogle måneder hvert år forventes at fortsætte. Denne praksis vil fortsætte, da det dels er en naturnær afgræsningsform, og at det har fungeret godt i en årrække.

Ad 2-4. NST redegjorde for, at principperne for urørt skov følges. Tiltagene omfatter udtynding i eksisterende bevoksninger for at åbne skoven op og skabe mere variation (gradienter fra tætsluttet skov over lysåben skov til lysåbne naturområder i en mosaikstruktur). Døde træer efterlades, og der foretages veteranisering for at øge mængden af dødt ved og ved i gradvist forfald. Hvor det er muligt genskabes naturlig hydrologi ved at

	<p>kaste afvandingsgrøfter til, men områdets kulturhistorie, hvor vandsystemet er stærkt reguleret betyder, at der må tages vide hensyn til de kulturhistoriske elementer. NST arbejder ud fra det overordnede princip om at genskabe søer i området nær Hellebæk for at fremhæve det kulturhistoriske element, mens hydrologien i Teglstrup hegn i højere grad genskabes som mosenatur. Begge typer af vådområder vil være særdeles positive for områdets biodiversitet.</p> <p>Ad 5 NST redegjorde for, at man med inspiration fra bl.a. udlæg af sten i Kohaven og andre lignende projekter planlagde at øge variationen i de dele af Kohaven, der fortsat henligger uden særlige strukturer og med et ret lavt naturindhold. Der er fokus på de vestlige arealer i Kohaven, og tiltag som udlæg af sten og dødt ved i terræn, lysne vandhuller, stoppe grøfter og dræn, nulstille successionen og berigelsesbeplantning kan komme på tale. Det er NST overordnede princip, at mængden af anvendte tiltag vil være størst på de arealer, der senest er overgået til græsarealer.</p> <p>Det blev drøftet, om der bør udsås frø fra hjemmehørende urter fx i mindre delområder.</p> <p>NSTs præsentation er vedlagt som bilag 2.</p>
	Pause (sandwich)
7	<p>Bestyrelsens input og drøftelse.</p> <p>Fokus på temaerne:</p> <p>a) Græsning (dyrevalg og flok)</p> <p>På baggrund af NST's fremlæggelse vedr. de græssende dyr, forventede antal og floksammensætninger blev en række emner grundigt vendt.</p> <p>Dyrevalget</p> <p>Det blev forslået, at NNP ideelt burde indeholde en større variation af græssere, da de har forskellig påvirkning på vegetationen. Heste blev foreslået og ligeså bæver. Det blev også fremført, at døde dyr kunne efterlades, da kadavere kan være fødekilder for dyr og insekter. NST-</p>

hovedkvarter arbejder aktuelt med at afdække de lovgivningsmæssige rammer.

NST er bundet af den politiske aftaletekst, der alene omhandler kron dyr og reproducerende kvæg. NST orienterede om, at hensynet til kulturarven i Hellebæk har haft stor betydning, og at kron dyr samt kvæg i Kohaven har været det kompromis, som Slots- og Kulturstyrelsen kunne acceptere. Det er ikke muligt at efterlade døde kreaturer i naturen, ej heller i nationalparker pga. de veterinære regler.

Flokstruktur i kvæg flokken

Flere bestyrelsesmedlemmer fandt, at det kunne være ønskeligt med en mere naturlig flokstruktur med en mere blandet alders- og kønssammensætning, herunder flere handyr (tyre), da de kan påvirke jordbunden ved skrab og tramp, bl.a. i forbindelse med brunst.

Andre bestyrelsesmedlemmer fandt, at trygheden for de besøgende også spiller ind, og at nogle allerede i dag er forbeholdne ved at færdes blandt kvæget. Der har tidligere været en periode med to tyre, som gav anledning til utrygge oplevelser i området.

Det blev også drøftet om det i principperne bag oprettelse af en NNP også var et kernelement, at de græssende dyr udviser en mere naturlig (og stadig ikke problematisk) adfærd frem for blot at være ”hyggelige”.

NST understregede, at valget af flokstruktur er baseret på de gode erfaringer med helårsgræsning med en mindre flok robuste kvægracer i de sidste ca. 5 år. Flokken har været reproducerende med en tyr i nogle måneder og kalve fra forår til efterår. Det er således NSTs vurdering, at den nuværende praksis fungerer godt for naturen og er afbalanceret i forhold til, at Hellebæk er et bynært naturområde med et meget stort antal daglige besøgende. Målet er ikke hyggedyr, men omvendt vil decideret opsøgende eller aggressive dyr blive fjernet. Det spiller også ind, at Hellebæk-området har stor betydning som nærrekreativt område for beboerne i modsætning til mere afsides beliggende områder med naturnær afgræsning, hvor besøg kan have mere karakter af udflugter.

	<p>NST er dog også lydhør overfor synspunkter om, at der i NNP er fokus på naturlige processer, og at de græssende dyr indgår heri.</p> <p>Bestyrelsen anbefalede derfor, at projektbeskrivelsen afspejler bestyrelsens drøftelse og udgør en ramme, hvorunder det vil være muligt for NST i den kommende forvaltning, at eksperimentere med floksammensætningen for at opnå en så naturnær afgræsning som muligt samtidig med, at hensyn til de besøgende også kan varetages. Når NNP er i drift, og kvægets afgræsning er suppleret af krondyrene, vil det dermed være muligt at justere. Startpunktet vil dog være det nuværende set-up, men med et mindre antal kreaturer end i dag og fortsat tyr lejlighedsvis.</p> <p>Landskabsvariation (sten, plantninger, dødt ved)</p> <p>Bestyrelsen var enig i de af NST præsenterede tiltag om at øge landskabsvariationen, og med særlig fokus på de arealer nær Nygård, der senest er overgået til egentlig naturtilstand.</p> <p>Bestyrelsen fandt, at det også burdes overvejes at bryde græsdækket nogle steder for at bryde kulturgræssernes dominans. Arealerne kan evt. udsås med lokalt høstede overdrevsfrø.</p> <p>c) Hydrologi</p> <p>Bestyrelsen har ikke taget nærmere stilling til overvejelserne om hydrologi, og der henvises til NST gennemgang og bilag 2.</p>
8	<p>Eventuelt</p> <p>Ikke noget fremført</p>